

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

XI. De Nuptiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

cum enim libera matrimonia esse debeat, poenarum inanis omnis est adfectio.

Ob fornicationem post sponsalia etiam juramento firmata commissam potest quis licite resistere: & id quod conjunctis disjungit, multo magis impedit conjungendos. h. d.

Nisi quoque tantum dissensu etiam jurati solvuntur interdum sponsalia: veluti b si quis aliquam se in uxorem ducturum juraverit, & ea postmodum fornicata fuerit. nam licet eidem fornicationem non possit opponere precedentem, ob subsequentem tamen poterit eandem in conjugem non ducere: quia illi juramento talis inest conditio, si illa contra regulam desponsationis non venerit: alioqui si post hujusmodi juramentum publica meretrix fieret, teneretur eam in uxorem ducere: quod est proflus absurdum. Nam si post contractum conjugium, vir propter fornicationem licite potest a sua cohabitatione recedere, longe fortius, ante conjugium celebratum sponsus sponsam poterit non admittere.

Carnalis & spiritualis fornicatio aequiparantur. h. d. Item erit, si sponsus vel sponsa idololatrando, vel heresim sequendo in spirituales fornicationem incidit.

Si sponsus conserans se ad remotas regiones, sponsa possunt se ad aliorum nuptias conferre, recepta, si pejeraverint, poenitentia. h. d.

Ed e & si qui praestito juramento promittant aliquas se mulieres ducturos, posteaque illis non cognitis, procul recedentes, ad alias partes se transferant, liberum est mulieribus ad alia migrare vota: recepta tamen de praesentio, si forte juramentum praestiterint, poenitentia, si per eas steterit quo minus fuerit matrimonium consummatum.

Lepra, vel similibus morbis sponsalia dirimat, licet non dirimat matrimonium. h. d.

Item si sponsus, aut sponsa, leprosus fiat d, vel leprosa: paralyticus, vel paralytica: aut nasum vel oculos amittat: aut quid sibi turpis eveniat: ad consummandam maritalem copulam compelli non debent: licet jam contractum matrimonium superveniens lepra, vel alius morbus non dirimat.

DE NUPTIIS. TITVLVS XI.

Tantis subordinacionem praesentis Tituli ad precedentia & sequentia. h. d.

Expofimus hactenus, quid esset matrimonium; quave ratione inter sacramenta reponatur, admonentes illud initiari sponsalibus, consensu ratificari, & copula consummari. Sed cum proxime de sponsalibus, tanquam de principio tractatum habuerimus: reliquum nunc est, ut de consensu & copula, quibus substantia & perfectio matrimonii continetur, differamus, quid impediatur nuptias contrahi, vel contractas dirimat, cum ceteris quae tractatui adjacent, recensentes.

Nuptia consensu partium contrahuntur, nec sufficit consensus patrum. h. d.

Nuptias igitur, sive matrimonium inter se contrahunt, viri puberes & mulieres viri potentes, simul atque in se invicem consenserunt. Vbi enim non est utriusque consensus, non potest esse matrimonium: ideoque si ex altera parte pater puellae tantum consenserit, ex altera qui se cupit maritum fieri, nihil agitur: quanquam honeste faciant filii, si paterna voluntati minime reluctentur.

Tabernas astitimur non tam animi quam corporis habitu: & minores quatuordecim annis non possunt contrahere matrimonium, nisi pro bono paci, & ex necessitate. h. d.

a C. de m. s. cum itaq. ext. eod. tit. b quomodo modum ext. de jur. jurand. c C. de m. s. ext. eod. d C. i. & si ext. de conjugio l. profr.

Ed qui sint puberes, videamus: & quidam ex annis tantum pubertatem judicandam asserunt, eum esse puberem rati, qui quatuordecim annos impleverit: & viri potentem, quae duodecim, quamvis tardissime pubescant. Praevaluit tamen opinio existimantium ex habitu corporis pubertatem debere censer, atque eos qui generare possunt, etiam si minores annis sint, in proposito puberes reputari. Itaque, si malitia aetatem suppleat, etiam minores ea aetate conjungi possunt. Idem, si forte urgentissima necessitas interveniat: utpote quod pro bono pacis talium conjunctio sit toleranda.

Quantum ad Ecclesiam, verba sunt necessaria ad contrahendum matrimonium, ac muti & surds signis nuptias possunt contrahere. h. d.

Item b autem per solum legitimum viri & mulieris consensum matrimonium contrahatur, attamen quantum ad Ecclesiam, verba praesentem consensum exprimentia sunt necessaria, si contrahentes loqui poterunt. Muti vero & surdi, qui loqui non possunt & ex aure, si contrahere velint, & quod verbis ostendere nequeverint, signis declaraverint, proculdubio legitimas nuptias contrahent.

Tente quasdam verborum conceptiones aptas ad matrimonium contrahendum. h. d.

Verba autem ad hoc apta sunt: verbi gratia c, Ego te in meam uxorem accipio, & ego te accipio in meum maritum: vel, Promitto quod te ab hoc tempore pro conjuge tenebo, & tibi sicuti uxori meae fidem servabo: & contra, Promitto me te pro marito habituram, & tibi tanquam viro proprio fidem servaturam: vel similia consensum de praesenti exprimentia.

Verba prolata in contrahendo matrimonio sunt accipienda secundum communem intelligentiam. h. d.

Unde quaeritur, si alter conjugum ita loquutus fuerit d, ut quod propositum est, altera pars non intellexisse se asserat, quid agendum sit, si tali praeterea causa diffidit quaeratur: in qua specie, si matrimonium contractum iudicio & aetate sint idonei, si alter, quod alter proposuit, non intellexerit, statutum est, ad communem verbi intelligentiam esse recurrendum, cogendique erunt ambo verba prolata in eum sensum accipere, quem solent recte intelligentibus generare.

Servi possunt etiam invito domino contrahere matrimonium, dum tamen dominus non fraudens debitis obsequiis. h. d.

Illud quoque explorati juris est, quod matrimonia inter se contrahunt, non solum liberi homines, verum etiam servi a. Sicut enim neque liberi, neque servus ab aliis sacramentis Ecclesiae removendus, ita nec inter servos matrimonia prohiberi debent: ideoque, quanquam contradicentibus dominis, & invito contracta fuerint, nulla ratione propterea sunt dissolvenda. Servi tamen, qui contraxerint, proprios dominos debitis & consuetis obsequiis minime fraudare debent.

Si unus conjugum comperiat post contractum matrimonium servus conditum, potest dissolvere matrimonium, nisi post talis cognitionem fuerit renovatus consensus, vel sequatur copula. Eo liberi sunt ex libero ventre nati, nisi aliud inducat lex, & mos regionis. h. d.

Si quis tamen f, vel si qua inciens eum vel eam sumpsit in conjugem, quem vel quam postea servillus compertum sit esse conditionis, nec post diem verae cognitionis habere se invicem cognoverint, aut aliter factis invicem in se consenserint, ita separari poterunt, ut utriusque libera cum aliis contrahendi facultas non de negetur. Liberi autem sunt, qui sunt ex libero ventre

a C. i. in si. extr. de despons. impub. b C. de fraternitatis. ext. de spon. c C. ex parte. ext. de spon. d C. ex l. i. ext. de spon. e C. i. ext. de conjug. serv. f Ca. & sm. ext. de conjug. serv.

nati, nisi quis patris conditionem secundum leges & consuetudinem Provincia sequatur.

Error in persona impedit matrimonium. h. d.

Multo magis matrimonium invalidatur, cum quis in persona erraverit: ut puta, si existimans se cum Gemma contrahere, cum Beta contrahat.

Si alter contrahentium utitur verbis dubiis animo decipiendi mulierem, & eam postmodum carnaliter cognoscit, iudicatur pro matrimonio in foro judiciali: secus in penitentiali. h. d.

De eo quaesitum est, qui cum non aliter mulierem, ut sibi carnaliter commiseretur, perducere posset, quam si eandem desponsasset, proprium mentius nomen, illam per haec verba desponsavit: *a: Te Ioannes desponsat*: an quia vir illo nomine non vocaretur, nec ullum nubendum haberet propositum, sed copulam tantum carnalem exequendi, inter praedictos matrimonium sit celebratum, cum tamen mulier in virum consenserit? Et responsum est, non debere ex illo facto conjugium iudicari, cum in eo nec substantia conjugalis contractus, nec forma contrahendi conjugium inveniri valeat: quoniam ex altera parte solummodo dolus adfuit, consensus omnino defuit, sine quo cetera foedus conjugale pericere nequeunt. Sed donec expressè non appareat, quod is, qui mulierem desponsavit in propria persona, sub nomine tamen alieno, quo vocari tunc se finxit, dissentit, interrim erit pro matrimonio praesumendum.

QVAE MATRIMONIUM IMPEDIRE POSSUNT.

TITVLVS XII.

Error persona & conditionis impedit matrimonium, non autem qualitas & fortuna. h. d.

Ergo non omnis error matrimonium impedit: nam si quis corruptam in uxorem accipit, quam virginem arbitratur, vel qui accipit meretricem, quam putat esse castam: uterque quidem errat, neutro tamen casu ob errorem matrimonium infringitur.

Et qui se tenet ducti in uxorem publicam meretricem peccata remittuntur. h. d.

Quin potius qui scientes & prudentes, mulieres publicas de lupanari extraxerint, & in uxores duxerint, quod agent, in remissionem proficiet peccatorum: cum inter opera charitatis non minimum sit, errantem ab erroris semita revocare.

Quid sit error personae, conditionis, fortunae, & qualitatis. hoc dicit.

Solum igitur personae & conditionis error obstat matrimonio: qualitatis verò & fortunae non obstat. Est autem error personae, cum hic, qui est Ioannes, Paulus putatur. Conditionis, cum is, qui servus est, liber creditur. Fortunae, ut cum is, qui pauper est, dives existimatur, vel contra. Qualitatis, cum is reputatur bonus, qui tamen est malus. Sunt & alii plures modi, quibus matrimonia impediuntur: ut puta, conditio apposita & non impleta, secundum ea, quae supra diximus de sponsalibus.

Sacer ordo, & votum solenne impediunt matrimonium contrahendum, & contractum dirimunt: votum autem simplex solum impedit contrahendum, & pro voto simplici factis imponenda est poenitentia. h. d.

Tem voti & solennis emissio, & sacri ordinis susceptio, tam matrimonium impedit contrahendum, quam postea contractum dirimit. Secus verò statuitur in voto simplici: quanquam enim contrahendum impediatur, non tamen contractum dissolvit. Sic & religionis habitus sine professione susceptus, ne contrahantur, impedit, sed jam contractas nuptias nequa-

a. C. de nos. extr. de spons. b. Ca. inter opera. extr. de sponsal. c. Ca. 1. & 2. & per totum tit. extr. qui cler. vel vot. matrim. contra. P. 2.

quam tollit. Huic tamen, qui nubendo votum simplex fecit irritum, quanto illud manifestius emiserit, tanto propter plurimum scandalum erit davor impo-

Christiani non debent nubere infidelibus: & si nubant, sunt communicandi. h. d.

Cvlus quoque disparitas matrimonium, & contrahendum impedit, & contractum interdum dirimit, si quis a enim iudex conjugali societate jungi voluerit, sive Christiana Iudaeo, vel alias infideli, sive Iudaeo, vel alias infideli Christiano carnali consortio miscetur, quatenus eorum id commississe deprehenditur, a Christiano coetu & Ecclesiae communione proinus segregandus erit.

Si unus infidelium conjugum convertatur ad fidem, & alter nolit sibi cohabitare, vel non sine peccato mortali, scilicet conjugium, & convexus cum alia contrahere poterit, & proterea non converti assignatur. h. d.

Item b si alter infidelium conjugum ad fidem Catholicam convertatur, & alter, qui in infidelitate tenens sit, vel nullo pacto, vel non sine blasphemia divini nominis, vel ut Catholicum ad mortale peccatum prostrat, ei cohabitare voluerit, convexus, quasi proter matrimonio dissoluto, licet ad secunda vota convolare poterit, & communis proles ipsi convertito assignabitur.

Si alter infidelium conjugum convertitur, & associatus legitime conjunctus fuerit, alius quoque convertatur, debet peccata recipere. h. d.

Quod si conversum c ad fidem & uxor convexus datur, antequam propter causas praedictas legitimam maritus ducat uxorem, eam recipere compellitur nec quicquam convexo proderit, quod jam secutum dicitur suum eandem repudiaverit, cum repudium postea veritas Evangelica repudiaverit: sed nec fornicationem dimissor dimissis poterit objicere, propterea quod alii post repudium nuperit, nisi alius fornicata fuerit.

Si paganus prius plures uxores habeat post fidem suscipiendam habeat prima. h. d.

Quia verò e pagani plures simul legitimis affectibus conjugalem dividunt, utrum post conversionem omnes, vel quam ex omnibus convexas retinere valeat, non immerito dubitari poterit. Et cum nulli unquam licuerit, plures habere simul uxores, nisi cui divina revelatione concessum, nec cuiquam uxore etiam ob fornicationem dimissa, aliam liceat suscipere, evidenter apparet, pluralitatem in utroque levissimè conjuges forvanda sit aequalitas) circa matrimonium reprobendam, & de pluribus primam tantum retinendam.

Matrimonium non solvitur alios conjugum solutum in hactenus lapsu. h. d.

Alia sane causa est eorum conjugum f, quorum alter vel in haereticum labiit, vel ad infidelium transit errorem: neque enim hoc casu, qui relinquitur, ad secundas nuptias descendere poterit. Nam est matrimonium verum inter infideles sit, non tamen est ratum inter fideles autem, & ratum existit, quia sacramentum fidei, quod semel est admittum, nunquam amittitur, sed ratum efficit conjugii sacramentum, ut ipsius conjugibus, ipso durante, perduret.

Per donationem instantia solvitur argumentum. h. d.

Nec g refert, quod a quibusdam forsan obici potest, quod fidelis relictus non debeat iure suo liber-

a. Ca. si quis Iudaeo. 2. q. 1. b. C. quanto. si enim alter extr. de divor. c. Eadememus. si quid si conversum. extr. de divor. d. de gaudemus. qui autem. de divor. e. d. e. gaudemus. qui autem. extr. de divor. f. Equantia si vero. de divor. can. quanto. si. nec obstat. extr. de divor. col. 1.